

CAPVT III.

Qui nam sint fideles illi, e quibus vere, & proprie ecclesia confletur.

ENimvero in partibus ecclesiae censendis tres errores fuisse animadvertimus. Primus eorum fuit, qui non putarunt illic ecclesiam habere partem, ubi non est solida vitae puritas & integritas. Quales olim fuere Cathari &, qui ad horum vesaniam accedebant, Donatistae (1). Hodie sunt ex Lutheranis Anabaptistae, qui cum Pelagianis perfectam omnino in hac etiam mortali vitae fidelium esse iustitiam volunt, cum Catharis, & Donatistis nullam in ecclesia infirmitatem ferunt. Fuere alii, qui solis praedestinati ad gloriam locum in ecclesia concesserunt. Cuius erroris auctores praecipui reperiuntur Ioannes Wicleff & Ioannes (2) Vss, damnati in concilio Constant. Postremi solos probos ad ecclesiam pertinere arbitrati sunt, improbos autem nullo modo. Id quod post veteres quosdam modo asserunt Lutherani non omnes, sed qui in eis habentur nobilissimi. Verum non est animus quae adversum hos errores a catholicis disputata sunt, ea hic exquisite resumere. Summatim ergo argumenta referemus, quibus singuli confutantur.

Primus itaque error ante omnia refellitur eisdem omnino testimoniis, quibus Pelagiani olim, & Donatistae refutati sunt (3). *Si dixerimus (4) quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est.* Item (5), *Dimitte nobis debita nostra, quam orationem Christus apostolos suos docuit, qui ecclesiae nimirum partes erant.* Item (6), *In multis offendimus omnes.* Item, (7), *Omnis pontifex ex hominibus assumptus,*
pro

(1) August. lib. 3. con. Parm. cap. 2. (2) Sessio. 15.
(3) Conc. Milev. cap. 6. 7. & 8. (4) 1. Ioan. 1.
(5) Matth. 6. (6) Iacob. 3. (7) Hebra. 5.

pro hominibus constituitur, in iis quae sunt ad Deum, ut offerat dona & sacrificia pro peccatis. Qui condolere possit iis, qui ignorant & errant, quoniam & ipse circumdatus est infirmitate: & propterea debet quemadmodum pro populo, ita etiam pro semetipso offerre pro peccatis. Item (8), *Non intres in iudicium cum seruo tuo, quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis vivens.* Item (9), *Non est enim homo, qui non peccet.* Item (10), *Quis potest dicere mundum est cor meum, mundus sum a peccato?* Item (11), *Non est homo iustus in terra, qui faciat bonum & non peccet, caeteraque similia, quae ex Iob (12) & Daniele (13) referri solent.* Si igitur ecclesiam in singulis etiam membris omni prorsus labe & culpa vacare oporteret, nulla profecto in terris esset ecclesia: quoniam nemo usquam mortalium est, ut praedicta testimonia comprobant, qui omni ex parte, perfectus & immaculatus sit. Praeterea, Caphas ecclesiae sine dubio pars erat, qui ecclesiae columna erat, at ei tamen in faciem apostolus restitit (14), quia reprehensibilis erat, nec recte ambulabat ad veritatem evangelii. Non ergo opus est ecclesiae membra adeo pura esse, ut nulla in eis macula, nullus naevus resideat. Ad haec, in Thessalonicensibus ecclesiam agnoscebat apostolus (15): in his vero iisdem quosdam etiam notabat ambulantes inquiete, & curiose agentes, quos docet non quasi alienos & inimicos existimandos, sed corripiendos ut fratres. Christi igitur confraternitas & societas aliquos habet fratres, & socios imperfectos. Quid plura? Nonne apostolus parvulos quosdam & imbecilles in ecclesia esse asseruit? *Tanquam parvulis in Christo, ait (16), lac potum dedi, non escam.* Et rursus, *infirmum in fide assumite (17).* Quid illud? Et ipse dedit quosdam quidem apostolos, quosdam autem prophetas, alios vero evangelistas, alios autem pastores & doctores ad consummationem sanctorum in opus ministerii, in edificationem corporis Christi, donec occurramus omnes in fidei, & agnitionis filii Dei unitatem vivi, in virum perfectum, in mensuram aetatis plenitudinis Christi,

(8) Psalm. 142. (9) 3. Reg. 8. (10) Prov. 20.
(11) Ecclesiast. 7. (12) Iob. 9. & 14. (13) Daniel. 9.
(14) Galat. 2. (15) 2. Thesal. 1. 2. Thesal. 3.
(16) 1. Corinth. 3. (17) Roman. 14. Ephes. 4.

ut iam non finis parvuli & fluctuantes. Et statim, Crescimus, inquit, in illo, per omnia, qui est caput, Christus: ex quo totum corpus compactum, & connexum per omnem iuncturam subministrationis, secundum operationem in mensuram uniuscuiusque membri, augmentum corporis facit in adificationem sui in charitate. Non igitur omnia ecclesiae membra undique consummata sunt expletaque suis omnibus numeris & partibus. Sed otiosum erit amplius in erroris huius confutatione versari, praesertim cum Augustinus (18) & Hieronymus in hac ferme eadem causa diligentissime elaboraverint. Pergamus itaque ad reliqua.

Secunda porro haeresis a nostris maioribus primum explorata est, quoniam nexu necessario illi coherent alia pestilentissima in eodem concilio (19) damnata. Si papa fuerit praefectus, non habet potestatem super fideles, nisi forte a Caesare. Item, nullus sine revelatione potest rationabiliter de se asserere, quod sit caput particularis ecclesiae. Item, praesens iustitia, & gratia non facit aliquem esse, aut Christi membrum, aut ecclesiae. Item, praedestinati, etiam infideles, semper sunt Christi ecclesiaeque membra. Quare nec Paulus unquam fuit membrum diaboli, nec Iudas Christi. Quae omnia & per se sunt falsa perspicue, & catholicae fidei vehementer repugnantia. Res certe Christi publica fuisset insipientissime constituta, si magistratum in ea potestas tantis esset tenebris circumfusa, ut nulli prorsus fidelium eluceret. Cum enim universi fideles dubitent, an Summus Pontifex, episcopi, sacerdotes, ac caeteri ecclesiae ministri praedestinati sint necne: dubitent etiam oportet, num decretis iudiciumque eorum astringantur. Ita fiet, ut ecclesiae ac conciliorum dogmata ambigua sint omnia, & leges cunctae imbecilles, sineque vi ad coercendum idonea. Quid autem stultius dici potest, quam civem civitatis suae magistratus cognoscere, qui sint, omnino non posse? Qui igitur ita sentiunt, ii cum stultum Christianae Republicae auctorem faciunt: tum omnia scita, praecipua, factiones.

(18) In lib. de perfect. iust. lib. 2. contr. Iovin. in epistol. ad Centesiphon. lib. 1. & 2. adversum Pelagianos.

(19) Conc. Constant. Sess. 15.

nes evertunt, omnemque funditus ecclesiae potestatem. Quae apud eos sane vacillet & cadat necesse est, quibus occulta, incerta, atque infirma est. Nec argumentis a ratione ductis opus est irrationalem non opinionem dicam, sed insaniam coarguere, cum ad eam refellendam, manifestissima sint scripturae testimonia. Vos, inquit (20), estis lux mundi. Non potest civitas abscondi supra montem posita, neque accendunt lucernam, & ponunt eam sub modio. &c. Item (21), Si non audierit eos, dic ecclesia: si autem ecclesiam non audierit, &c. Ecclesiam igitur manifestam, & cognitam fidelibus esse necessum est. Item, ad regnum caelorum familiamque suam Christus eum quoque servum pertinere docuit (22), qui, quoniam conservi sui non est misertus, tortoribus traditus est. Non ergo in Christi familia, quae ecclesia est, soli servi praedestinati continentur. Item (23), simile factum est regnum calorum homini regi qui fecit nuptias filio suo, in quas intravit etiam ille, qui missus est in tenebras exteriores. Item (24), Simile est regnum calorum decem virginibus: quarum quinque erant fatuae, & quinque prudentes. Non ait quinque simile esse, sed decem. Et tamen quinque ex illis clausa est ianua. Item, ecclesiam esse ex praedestinitis praescitisque permixtam, illa Christi parabola demonstrat (25), in qua reti comparatur, quo pisces omne genus colliguntur, nec seliguntur donec in littore sint expositi, ubi angeli separabunt de medio iustorum malos, & mittent eos in caminum ignis.

Illa quoque idem ostendit (26), in qua agri dicitur similis, qui bona fruge confusus zizaniis inimici fraude inficitur, quibus non expurgatur, donec in aream advecta fuerit messis, cum colligenda zizania sunt, & alliganda in fasciculos ad comburendum. Et quoniam omnia perfequimur, ecclesia (27) area illa est, in qua sic collectum est triticum, ut sub palea delitescat, donec vano & cribro repurgatum, in horreum tandem

Tom. I.

li

deth

(20) Matth. 5. (21) Matth. 18. (22) Matth. 18.

(23) Matth. 22. (24) Matth. 25. (25) Matth. 13.

(26) August. contr. Parmen. parabolam hanc insigniter explicat.

(27) Matth. 3.

dem reconditur: paleæ autem comburuntur igni inextinguibili. Præterea non ex præscientia, sed ex præsentia iustitia Dei populum, civitatem, familiam nominari, illud demonstrat (28). *Qui aliquando non populus, nunc autem populus Dei.* Illud item (29), *Eratis illo in tempore sine Christo alienati a conversatione Israel & hospites testamentorum. :: Ergo iam non estis hospites & advena, sed estis cives sanctorum, & domestici Dei, &c.* Quod, nisi ita sit, beatus & iustus est omnis ille, qui est prædestinatus ad gloriam, tum etiam cum miser & impius est. Non igitur a præscientia, sed a præsentia iustitia proprie denominamur. *Dedit eis potestatem, ait (30), filios Dei fieri.* Quibus? Num iis quos præscivit esse credituros? Non, sed his qui credunt in nomine eius. Item (31), *Eratis aliquando tenebra, nunc autem lux in Domino: ut filii lucis ambulate.* Item (32), *An nescitis, quia corpora vestra membra sunt Christi? Tollens ergo membra Christi faciam membra meretricis?* Item (33), *Qui facit iustitiam iustus est, qui facit peccatum ex diabolo est :: in hoc manifesti sunt filii Dei & filii diaboli.* Item (34), *Multi unum corpus sumus in Christo, singuli autem alter alterius membra.* Quod nisi secundum iustitiam præsentem, nullo modo sumus. Item (35), *In uno spiritu omnes nos in unum corpus baptizati sumus.* Per baptismum ergo, & non per prædestinationis gratiam in Christi corpus transimus. Sed in huius erroris confutationem satis multa diximus. Iam tertium, eundemque postremum refutamus.

Id quod in primis eadem omnino evangelii parabola efficiunt, quibus ante usi sumus. E quibus hoc idem Cyprianus (36), Hieronymus (37), Augustinus (38), argumentantur. In agro quippe dominico inter nitentia culta lappæque & tribuli,

(28) 1. Petr. 2. (29) Ephes. 2. (30) Ioann. 1.
 (31) Ephes. 5. (32) 1. Corinth. 6. (33) 1. Ioann. 3. Vide Origenem in Ioann. 8. cap. tom. 21. (34) Roman. 12. (35) 1. Cor. 12.
 (36) Epist. 5. lib. 3. & 2. lib. 4. (37) Advers. Luciferian. contr. Petil. lib. 3. cap. 2. 3. 9. 12. & 28. contr. Parm. lib. 1. cap. 2. & lib. 3. cap. 4. & 5. de unic. eccles. cap. 13. 15. & 16. (38) Contr. Donatist. post collat. cap. 4. & 6. Luc. 12.

& steriles dominantur avenæ. In area paleæ frumentum operiunt. In reti pisces & boni concluduntur & mali, in magna domo vasa sunt lignea, & fictilia, honorata quoque, & inhonorata. In regno calorum cum sapientibus virginibus fatuæ sunt. In Christi familia servus nequam invenitur: non ille solum, qui conservo negavit misericordiam, sed is etiam, qui super familiam constitutus, cum moram Domini causaretur, pristinumque timorem abiiceret, cœpit percutere servos & ancillas, edere bibere & inebriari. Quid? an non ecclesias in Apocalypsi (39) legimus, quarum angelos, & ministros Deus ad pœnitentiam admissi criminis cohortatur? Nonne apostolus ad Galatas (40) eas etiam ecclesias vocat, quas ipse idem errore arguit depravatas? Inter Corinthios quoque non una erat peccati species, sed plurimæ: neque levia erant errata, sed flagitia. Et tamen apostolus (41) eos non solum ecclesiam, sed sanctam Christi societatem & agnoscit, & prædicat. Si inter Corinthios manet ecclesia, ubi fervent contentiones, sectæ, æmulationes: ubi lites vigent & iurgia, ubi favetur sceleri, quod gentibus ipsis foret execrabile: ubi profcinditur Pauli nomen, quem ceu patrem colere debuerant: ubi divina dona ambitioni non Charitati serviunt: ubi quidam mortuorum resurrectionem ludibrio habent, ubi permulta demum indecenter, & inordinate geruntur: ecquis audet ecclesiæ titulum eripere iis, quibus decima pars istorum trimum impingi non queat? Qui tanta morositate sæviunt in præsentem ecclesiam, quid quæso Galatis, Corinthiisque fecissent tantum non evangelii desertoribus? Habet igitur ecclesia carnales suos, quos non esse ab spiritualibus deferendos monet apostolus (42). Habet suos ægrotos, & infirmos, quibus parata a Christo sacramentorum remedia medici administrant. Iis quippe, qui intus sunt, pœnitentiæ sacramentum paratum est. Quod frustra esset in ecclesia, si nulli essent in ea peccatores. Atque Lutherani, quoniam eludere ecclesiæ iudicia volunt, ne fateri cogantur improbos habere ecclesiasticam potestatem.

(39) Apoc. 2. & 3. (40) Galat. 1. Galat. 3. (41) 1. Cor. 1.
 (42) Galat. 6.

testatem, hos ecclesie partes esse negant: sibi que proinde ecclesiam fingunt quam nullus hominum videre potest, ut quae tenebras habitat inaccessibiles, ecclesiam certe, quam ego non intelligo. Puderet me dicere non intelligere, si ipsi intelligerent, qui defendunt. At involvere isti, & obscurare id volunt, quod in clara luce a Christo positum est, ne a catholica ecclesie unitate recessisse videantur. Nulla est autem, ut Augustinus ait (43), securitas unitatis, nisi apud ecclesiam, quae supra montem posita (44) abscondi non potest: & ideo necesse est, ut omnibus terrarum partibus nota sit. Recte etiam est ab eodem Augustino dictum (45), ubi ecclesia manifesta non est, ibi ne Christum quidem manifestum esse posse, qui per ecclesiam non solum hominibus, sed principibus & potestatibus in caelestibus innotescit. Nobis itaque ecclesia lucerna est (46), super candelabrum posita, quam videant omnes qui in domo sunt. Qualis nimirum Antiochenis fuit (47), cum disceptationis causa finiendae Hierosolymam ascenderunt. Qualem praescripsit Dominus ubi ait (48), *Dic ecclesiae*, &c. Alioqui, quibus ecclesia occulta est, quid habent illi facere, cum in graves incidunt de lege, ac religione controversias? Num animi pendere usque, & nullo firmo loco consistere? Incerta nempe erunt omnia, si apud solos pios ecclesia est. In quocumque enim ecclesie iudicio excipiet is, contra quem sententia dicitur, quod iudices non sunt pii. Quamobrem, qui ecclesiam iustorum solum numero definiunt, ii cum a malis ecclesie pastoribus omnem potestatem auferunt, tum iudiciorum ecclesiasticorum vires infirmant, nec ulla habere possunt ecclesie firma dogmata. Ac nisi Christus intelligeret, malos ecclesie suae non partes quaslibet, sed primas etiam aliquando futuros, nusquam illud profecto admoneret (49), *Super cathedram Moysi sederunt scribae, & pharisaei: quaecumque dixerint vobis facite, secundum autem opera eorum nolite facere.* Quid vero Paulus? *Hic iam quaritur*, ait (50), *inter dispensa-*

(43) *Contr. Parmen. lib. 3. cap. 4.* (44) *Matth. 5.*(45) *Ad Vinc. epist. 48.* (46) *Ephes. 3. Matth. 5.*(47) *Actor. 15.* (48) *Matth. 18.* (49) *Matth. 23.*(50) *1. Corinth. 4.*

tores, ut fidelis quis inveniatur. Mihi autem pro minimo est, ut a vobis iudicer, &c. Quod si necessarii essent boni mores, ut quis ecclesie pars, & administer esse posset: non utique pro minimo haberet apostolus ab hominibus iudicari, quippe eiusmodi iudicium cum apostolica potestatis ruina cernebat esse coniunctum. Nunc autem videns ad dispensatoris potestatem illud non esse necessarium, quod Corinthii nonnulli requirebant, *Mihi*, ait, *pro minimo est, &c.* Iam, quot quamque vehementes scrupuli, quanta confusio atque perplexitas ipsis etiam dispensatorum animis iniicerentur, si ex peccato ab ecclesia fierent protinus alieni, omnemque adeo ecclesie potestatem amitterent? Bene igitur subdit apostolus, *Sed nec me ipsum iudico, &c.* Humanorum autem iudiciorum quanta temeritas, si ab animi virtute ecclesie partes officiaque penderent? Ea propter adiunxit, *itaque nolite ante tempus iudicare, &c.* Quantum vero schismatum quotidie in ecclesia videremus, dum unus alteri diceret, *Tu non es de ecclesia, quia malus es: ego de ecclesia sum, quia sum bonus?* Dumque etiam quem hic damnaret, eum ille defenderet: quantam putas fore litium iurgiorumque materiam? Praeclare itaque concludit apostolus. *Hac autem transfiguravi in me & Apollo, ne unus adversus alterum inissetur pro alio, &c.* Maneat igitur, ecclesie nomen fideles universos, probos improbosque complecti. Quod in hoc capite suscepimus explicandum.

CAPVT IV.

Quenam sit ecclesia catholica in fidei dogmate auctoritas.

DE ecclesie nomine ea dicta sunt, quae, cum necessaria viderentur, praeteriri a nobis nec poterant, nec debebant. Nunc ad rem ipsam, quae est in manibus, aggrediamur, ostendamusque ecclesie auctoritatem tantum habere ad faciendam fidem virium, ut firmissima etiam theologis argumenta suppeditet. Hoc priusquam facio, admonere opera pre-